

ωμοφόριον

Πέμπτη, 6 Ιουνίου 2013

4:32 μμ

Σημασία:

1. Ιερατικον αμφιο του επισκόπου.

Το ωμοφόριο είναι άμφιο του επισκόπου της Ορθόδοξης Εκκλησίας. Είναι διακριτικό του βαθμού του και, σε περίπτωση που καθαιρεθεί ένας επίσκοπος, το ωμοφόριο είναι αυτό που του αφαιρείται.

Το ώμο-φόριον, τό, = **palliolum**, Gloss.

Liddell-Scott-Jones Greek-English Lexicon

2. Πέπλον, γυναικείον ιμάτιον, μαφόριον
Μαφόριον, τὸ τῆς κεφαλῆς περίβλημα.

ωμοφόριον |τὸ) μγν., μsn. κ. νεώτ. εἶδος καλύμματος, δι' ου ἐκάλυπτον τὴν κεφαλὴν καὶ τοὺς ὤμους αὐ γυναικες- Κύρ. «ώμοφοριον, ὠμόλινον ἐπὶ τῶν ὤμων»: Σχόλ.Ἰλ.Χ 470, Παλλάδ.Λαουσ.138 ἱμάτιον καινόν ft ὠμαφάριον, Λέων Γραμμ.εἰς Μιχαήλ 4ο3 τδ ἅγιον ν τῆς Θῆοτόκου ὠμοφοριον, Κωδ.Πάτρ. 104 τὸ ἅγιον αὐτῆς σῶμα καὶ τὸ ὠμοφοριον. πρβλ. **μαφόριον**

2) κ. μsn. κ. νεώτ. ἐκκλ. ἀρχιερατικον ἀμφιον ἐν εἰδει πλατείας ταινίας πεποικιλμένης δι' εἰκόνων καὶ ἐχούσης κατὰ τὰ ἄκρα κροσοῦς. φερόμενον ἐπὶ τῶν ὤμων Γερμ.Ἰστ. Εκκλ.150 <τὸ ὠμοφοριον ἐστὶ τοῦ ὄρχιερέως κατὰ τὴν στολὴν τοῦ Ἀαρών, ἠνπερ ἐφοροῦν οἱ ἐν νόμῳ ἀρχιερεῖς . . » : Ἰσίδ. Πηλ.Ἐπιατ.1,136 τὸ ἐπισκόπου ὠμοφοριον ἐξ ἐρέας ὄν, ἀλλ' οὐ λίνου

μάφοριον |τὸ) πάπ. ὁ μαφόρτης βλ.λ.
μαφόρτης |ὁ) πάπ. εἶδος λεπτῆς καλύπτρας,
λεπτοῦ πέπλου, δι' οὗ ἐκάλυπτον τὴν κεφαλὴν αἱ
γυναῖκες καὶ οἱ ἱερεῖς.

300: ΔΗΜ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΣ : ΜΕΓΑ ΛΕΞΙΚΟΝ ΟΛΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ: 4500

Ξενόγλωσσα

Λατινικό

Mafora, ή Mavors, ή Mafors,

palliolum

palliolum, *i*, n., ¶ 1 petit pallium, petit manteau, mantille : PL. Ep. 194; MART. 11, 27, 8; JUV. 3, 95 ¶ 2 capuchon : QUINT. 11, 3, 144; SEN. Nat. 4, 13, 9; OV. A. A. 1, 734.

Που είναι υποκοριστικό του pallium

pallium, *ii*, n. (*palla*), ¶ 1 pallium, manteau grec : CIC. Verr. 5, 31; QUINT. 11, 3, 143; LIV. 29, 19; OV. Am. 1. 4. 50 ¶ 2 [en

pallium, *ii*, n. (*palla*), ¶ 1 pallium, manteau grec :
 CIC. *Verr.* 5, 31 ;
 QUINT. 11, 3, 143 ;
 LIV. 29, 19 ; OV.
Am. 1, 4, 50 ¶ 2 [en
 gén.] manteau, toge
 [ou tout vêtement
 ample de dessus] :
 MART. 3, 63, 10 ¶ 3
 couverture de lit,
 couvre-pieds : PROP.
 5, 3, 31 ; OV. *H.* 21,
 170 ; JUV. 6, 236 ;
 SUET. *Ner.* 84 ¶ ten-
 ture d'appartement : PRUD.
Symm. 2, 726.

PALLIUM 2

Gaffiot

Υπήρχαν πολλοί τύποι Pallium που οριζόνταν με αναλογους επιθετικούς προσδιορισμούς :

Pallium Quadrangulum

Pallium Duplex

Pallium Fundatum

Pallium Pluviale

Pallium Rotatum

Pallium Altaris

Pallium Linostimum

Du Cange et al., Glossarium ad scriptores mediæ et infimæ latinitatis. Niort : L. Favre, 1883-1887

Το ΝΕ παλιόρουχο (παλαιό ρουχο) δεν έχει σχέση με το πάλλιον (πβλ. Λαϊκό "Παλιώσε το σακάκι μου" όπου:

"φίλος δεν με πλησιάζει

Τα παλιόρουχα κυττάζει"

Στα αρχαία κείμενα απαντάται το εμ-παλα-γμα, συνθετό του αμαρτυρητού παλλα που σημαίνει την εμπλοκή, το περιτυλιγόν, το περιβάλλον [ενν. ενδυμα]. Από τη λέξη πρέπει να προέκυψε το emballage = συσκευασία, περιτυλιγμα.

Aeschylus Trag. Atheniensis, *Supplices*. {0085.014} [close](#)

Βα. μὴ καὶ λόγος τις Ζῆνα μειχθῆναι βροτῶι; (295)

Χο. κᾶκρυπτά γ' Ἴφρας ταῦτα τὰμπαλάγματ' ἦν.

ΑΙΣΧΥΛΟΥ-ΙΚΕΤΙΔΕΣ 296

Συνωνυμα

Maprorion

Maforte

mavors

Thesaurus veterum diptychorum consularium et ecclesiasticorum...

Εγκυκλοπαιδικά:

Είναι πλατιά λωρίδα υφάσματος. Φοριέται πάνω στους ώμους (εξ ου και ωμοφόριο, ώμος+φέρω). Υπάρχουν δύο είδη, το μεγάλο και το μικρό. Το μεγάλο είναι πιο μεγαλοπρεπές και το φορά ο επίσκοπος στη Θεία Λειτουργία μέχρι την ανάγνωση του Αποστόλου. Κατά την ανάγνωση του Ευαγγελίου δεν φορά ωμοφόριο, σε ένδειξη σεβασμού, καθώς με το Ευαγγέλιο μιλά ο ίδιος ο Χριστός. Από τον Χερουβικό Ύμνο και μετά φοράει το μικρό.

Το ωμοφόριο παραπέμπει στην παραβολή του «Καλού Ποιμένα», ο οποίος παίρνει στους ώμους του το πλανηθέν πρόβατο για να το σώσει. Το ωμοφόριο συμβολίζει ακριβώς αυτό το πρόβατο, την αμαρτωλή ανθρωπότητα, γι' αυτό και συνηθίζεται (ή τουλάχιστον συνιστάται) να κατασκευάζεται με μαλλί

προβάτου. Φορώντας το ο επίσκοπος γίνεται μιμητής του Ποιμένος Χριστού. Τέλος, οι σταυροί του ωμοφορίου καταδεικνύουν πως ο κάθε επίσκοπος πρέπει να σηκώνει το σταυρό του και να ακολουθεί τον Εσταυρωμένο Χριστό. Γι' αυτό και ενδύεται το ωμοφόριο με τα εξής λόγια "Επί τον ώμον Χριστέ την πλανηθείσαν άρας φύσιν, αναληφθείς τω Θεώ και Πατρί προσηγάγες, πάντοτε νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων. Αμήν.

Libr. 1. Mafortes, *Seruius Æn.* 1. *Recinus, inquit, dicitur ab eo quòd post tergum reijcitur, quod vulgo mauorte dicitur. Nonius: Ricinium, quod nunc mafortium dicitur. Hieronymus etiam ad Eustochium scribit: Et per humeros hiacintina lana mouorte volitans Mauorte vero idem est quod maforte, nam V, littera cum vocalibus preponitur, pro digamma, hoc est, F, littera solitam scribi veteres grammatici tradunt. Quoniam vero Ægyptiorum etiam lingua mafortem appellari hanc vestem Cassianus scribit, fortasse apud Palladium in vita Amma Taor cum dicitur: Ea vestem nouam aut μαφόριον, aut calceum noluit accipere, μαφοριον legendum est. Mafortis voce pro pallio utitur Fortunatus in vita S. Hilarij libro 2.*

Ioannis Cassiani eremitae, De institutis renuntiantium libri XII ..

μαφόριον, ου, τὸ, m a f o r s, m a f o r t e, m a v o r s, a kind of hood or veil. *Clementin.* 360 A. *Philon Carp.* Cant. 5, 7 = θέριστρον. *Pallad.* Laus. 1220 A. *Vit. Chrys.* 35 B. *Hieron.* I, 402 (97). *Cassian.* I, 72 A. *Apophth.* 192 B. *Isid. Hisp.* 19, 25, 3. *Sophrens.* 3688 A. *Jos. Hymnog.* 1009 A. *Porph.* Cer. 529, 15. *Eust.* 1280, 60 (976, 41 Τὸ δὲ κρήδεμνον κεφαλῆς ἦν κάλυμμα παρειμένον μέχρι τῶν ὤμων). *Cant.* I, 201, τοῦ πατριάρχου.

Ετυμολογία:

Το φερομενον μεχρι των ωμων.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Μητροπολίτες (επισκοποι) ωμοφορούντες.

Αναφορές

1. Το μαφόριον φερνει καταιγίδες

38. Τῷ ἰ' αὐτοῦ ἔτει οἱ Ῥῶς ἐνδοθεν τοῦ Ἱεροῦ φθάσαντες πολὺν εἰργάσαντο φόνον. περικυκλοῦσιν οὖν τὴν πόλιν· καὶ τοῦ βασιλέως μύλις διαπερᾶσαι ἰσχύσαντος, εὐθὺς σὺν τῷ πατριάρχῃ Φωτίῳ τὸν ἐν Βλαχέρναις τῆς Θειοτόκου ναὸν καταλαμβάνουσι, καὶ μεθ' ἑμνησίων τὸ ἅγιον τῆς Θειοτόκου ἐξαγαγόντες **μαφόριον** τῇ θαλάσῃ ἄκρως προσέβησαν· καὶ νηγεμίας οὔσης εὐθὺς ἀνέμων ἐπιφορῶν καὶ τῆς θαλάσσης ἠρεμούσης κυμάτων ἐπαναστάσεις ἀλλεπύλληλοι ἐγεγόντισαν, καὶ τὰ τῶν ἀθέων Ῥῶς πλοῦτα κατέεγησαν, ὀλίγων ἐκπεφευγόντων τὸν κίνδυνον.

2. Το μαφόριον είναι και προτείχισμα

Φαιδρόν περιβάλαιον τό σόν, μαφόριον, ἐδώ-
ρήσω καί προτείχισμα, τῆ σε τιμῶση Βα-
σιλίδι, τῶν πόλεων πασῶν ὡς Βασίλισσα, ἀ-
πάντων ποιημάτων τυγχάνουσα, Θεοκνήτορ
Μητροπάρθενε.

Anthologion

3. Την πατησαμε!

dentes ante pectus , & pone dorsum fascias non expressit ; sed
supplet Zonaras , Constantino Copronymo : Ἀνερασίου βυδίζοντος
ἐπισθεν τοῦ Γερμανοῦ Πατριάρχου, καί πατήσαντος τὸ ἐκείνου ὠμοφόριον :
*Cum Anastasius incederet pone Germanum Patriarcham , & eius humerale
calcaffet .* Calcare porro non poterat , si omophorion solummodo
collum circum cingebat , nullis defluentibus fasciis ; at si fasciae il-
lae utrimque propendebant , iam Zonarae locus expeditus est , &
intelligi facilis . Sequitur ergo , fuisse in omophorio longas illas
fascias utrimque in terram defluas ; non semper tamen , quod in
immagine Philoxeni cernere est , ubi fascia collo , & humeris circum-
posita nullam alteram deorsum submittit . Omnia ergo probe con-

Ant. Franciscus Gorius : Thesaurus veterum diptychorum consularium et ecclesiasticorum..

Copyright© 2012 by Aris Stougiannidis